

EL

ECONOMIA ■

El sistema de pensions de l'Estat és més generós que els salaris que es paguen

MÚSICA ■

Sopa de Cabra, Blaumut i Cai Godayol, a la secció de 'Novetats discogràfiques'

MAGAZÍN Núm. 357

Divendres, 29 de novembre de 2024

EDUARD SOLA

"Ningú sap estimar bé, és una cosa comuna a l'ésser humà"

GRISELDA ESCRIGAS

ENTREVISTA

Eduard Sola, de Santa Eulàlia de Ronçana, és el guionista de la pel·lícula 'Casa en flames', que s'ha convertit en un dels grans èxits taquillers del cinema en català. La seva feina, però, ve de lluny, amb títols com 'Barcelona, nit d'estiu', també dirigida per Dani de la Orden. En aquests moments, a més, coincideixen als cines o plataformes altres treballs seus com la pel·lícula 'La virgen roja' o sèries com 'Querer' o 'Mamen mayo'. Per al 2025 ja té a punt el guió d'un film de Cesc Gai.

Text: Teresa Terradas
Fotografia: Griselda Escrigas

Quan estava escrivint el guió de *Casa en flames* es va imaginar en algun moment que tindria l'èxit que està tenint?

En cap moment. Jo el que volia era que anés bé. El que no podia esperar-me era que anés tan bé. Era difícil de preveure, però també és veritat que hi ha hagut uns factors determinants perquè això passés: es va estrenar en la data correcta i crec que ha omplert un buit de producte que el cinèfil estava esperant que s'omplís.

Quin és aquest buit?

Al meu entendre és que ens havíem acostumat a un cinema en català molt d'autor i molt íntim. En canvi, aquesta és una pel·lícula en català, però és *crispatera*, és com gustosa de veure, és una pel·lícula on rius i on també pots plorar si vols, és una pel·lícula amb vocació popular. I aquesta vocació popular és una mica inèdita en el cine en català. Era un producte que no existia. Els anglesos sí que en tenen, i fins i tot diria que en castellà sí que existeix, però en català no. I això forma part de l'èxit. Jo vull pensar que he fet altres pel·lis boniques, però és aquesta la que ha anat bé. Jo soc el mateix fent altres coses, les faig igual de bé o de malament. Si sabés la fórmula la repetiria. Però no la tinc.

Deia que era una pel·lícula en què es riu i es plora. Li ha costat molt trobar el to adequat?

Sí, aquesta barreja és una cosa molt pròpia que compartim el director, Dani de la Orden, i jo. És una mirada concreta. Tant el Dani com jo mirem l'ésser humà com un ésser lamentable i creiem

que és ridícul. Quan això ho traspasses als personatges la conseqüència és aquest to on la gent no fa les coses amb molta maldat però tampoc amb molta bondat, intenta fer les coses bé però li surten malament. Això és el que passa en el dia a dia i la pel·lícula és fruit d'aquesta mirada compartida cap al món, cap a uns éssers menyspreables però alhora amorosos.

En la primera escena ja pots pensar que la Montse, la protagonista, és un ésser lamentable.

Sí, evidentment el personatge de la Montse està molt exagerat, és molt vistós, però tots hem fet coses semblants. A petita escala tots som la Montse. Això, d'alguna forma, fa que empatitzem amb ella, i aquesta xarxa d'empatia és el que provoquen una mica tots els personatges. Tots som la filla, el fill, el marit, la Montse.... I específicament, la Montse és un personatge català molt nostre i que dialoga molt bé amb tots nosaltres i amb la relació que tenim amb les nostres mares.

És una pel·lícula basada molt en els diàlegs i quan surts de veure-la tens moltes ganes de més diàleg i de parlar-ne molt.

Sí, la pel·lícula té un bon cinefòrum. Quan surts de veure-la no només parles de la pel·lícula, sinó de tot. I això és una de les coses bones que té. Que el diàleg sobre la pel·li no es limiti a la mateixa pel·li, sinó que acabis parlant de la teva pròpia mare, del teu matrimoni, dels teus fills, del dia que els vas perdre, del dia que la teva mare et va dir no sé què... És un exemple de quan el cinema i la ficció reboten sobre la realitat i la remouen. I això és del que es tracta, de provocar petits terratrèmols emocionals.

EDUARD SOLA

“Jo el que volia era que ‘Casa en flames’ anés bé, però el que no m’esperava era que anés tan bé”

La Montse és el personatge principal, sens dubte, però es pot dir que també té molt d’obra coral?

Sí, és una obra coral perquè té múltiples punts de vista. Sí que és veritat que la Montse, d’alguna forma, agafa el rol de pal de paller, però això va ser fruit del procés de desenvolupament perquè en el seu origen encara era més coral. De mica en mica i mentre avançava el procés vam anar descobrint que fèiem indubtablement una pel·lícula sobre la Montse, i la vam acabar convertint en el personatge principal.

La tria d’uns actors o uns altres acaba influint molt en l’èxit de la pel·lícula?

Sí. Jo no sé si a Catalunya, a Espanya i a Europa hi ha un *star system*, uns actors que cridin la gent a anar al cinema, però si hi ha algú que pot cridar la gent a anar al cine a Catalunya és Emma Vilarasau i el gran planter que tenim. Però a banda d’això, el més important és el seu talent. L’alt nivell de les seves interpretacions és fonamental en aquest èxit. Perquè la mateixa pel·lícula interpretada per uns altres actors que ho fan pitjor o que ho fan normal, el resultat no seria el mateix.

Quin és l’origen de *Casa en flames*?

L’origen es troba en Dani de la Orden, que un dia em truca i em diu: “Vull fer una pel·lícula sobre una família que no sap estimar”. Era una idea lligada al seu univers particular. Bé, la família de la pel·lícula no és la seva família però sí que és del seu univers, on té lloc la burgesia catalana amb segona residència a la Costa Brava, gent que té una barqueta... És un univers que està molt lluny del meu, per exemple, que soc xarnego. Amb aquesta premissa i aquest univers, i amb ell al costat, la meva feina va ser construir una història que va desembocar en el

“Nosaltres, els que fem ficció, ni canviarem el món ni salvarem vides, però sí que podem provocar petits terratrèmols emocionals en els espectadors”

guió. Aquest és un guió peculiar perquè hi ha molt diàleg. L’última escena, per exemple, té 30 pàgines, i és una sola escena. I això no és comú, com tampoc ho és a nivell estructural.

Per què?

La protagonista, la Montse, fa una acció al principi de la pel·lícula, que és deixar la seva mare morta a casa seva, i després està 50 minuts sense fer res. No torna a actuar activament fins a l’escena de les nenes que es perden o de la conversa amb la xicota del seu fill. Això, estructuralment, no és habitual en dramàtica. Però nosaltres vam considerar que no era un problema i el temps ens ha de donar la raó.

Parlava d’una història de gent que no sap estimar. És un reflex del que passa sovint al món real?

Sí, és una cosa que ens passa sovint. Sempre, amb qui més ens barallem és amb qui més ens estimem. En general, tenim disputes familiars de l’hòstia amb la mateixa gent que salvaríem de la crema del món. En paral·lel a això, a vegades ens falten eines per saber estimar-nos. I clarament, la família de *Casa en flames* i en general la burgesia catalana no sap estimar. En el meu univers és diferent: tenim molt clar com dir les coses i com gestionar les emocions. Però el català de vuit cognoms catalans és una persona més continguda, li costa més dir t’estimo i gestionar les emocions, són gent amb emocions autocensurades. Tot i així, amb censura o sense, és veritat que ningú sap estimar bé. Som els primers que li fotem un moc a la nostra mare, que és la persona que estimem més. És una cosa comuna de l’ésser humà.

Hi ha hagut moltes versions del guió?

Casa en flames es va sortir a rodar amb una versió 4. Això és poc. Normalment surts a rodar amb 7, 8, 9, 10, 11 o 12 versions. En aquest cas, tots vam veure ràpid el to que havia de tenir, va ser un procés molt agradable i festiu. En altres ocasions no ho és tant.

El foc té un paper important en la pel·lícula, i sobretot al final. El títol va venir després o ja estava decidit des del principi?

La veritat és que no ho recordo. Tot això va passar l’any 2020. Sí que sabem que aquest nom, *Casa en flames*, podia remetre a un fet emocional de la família en flames, del sistema familiar que crema i salta pels aires. Ens agradava que això passés en una casa que acaba cremant, literalment. El que sí que va venir després de tenir el nom va ser el joc que proposa la parella del marit. A les primeres versions del guió, aquell joc tenia l’aigua com a element. No va ser fins més tard que ens vam plantejar canviar l’aigua pel foc, ja que tenia més sentit. Ara veus la pel·lícula i sembla que tot estigués molt ben planejat, però no.

Amb Dani de la Orden ja hi havia treballat, el 2013, en altres pel·lícules. Aquesta coneixença deu haver estat un factor positiu?

El Dani és amic i és família. L’entesa és estupefent. Jo ja li escrivia els curts abans de les pel·lícules. Primer va arribar *Barcelona, nit d’estiu*, amb Dani González també de guionista. Després va arribar *Barcelona, nit d’hivern*. Durant uns anys no vam fer res fins que ens vam retrobar per *Casa en flames*. Però des de primer de carrera que som amics.

Ja treballen en la seqüela?

Sí, hi estem treballant. Però fins que no tinguem alguna cosa que ens convenci no ho farem. Ningú ens obliga a fer-la. Per tant, la farem si és igual de bona o és millor, si és pitjor, no. Ja veurem on ens porta el projecte.

Un altra pel·lícula acabada d’estrenar és *La virgen roja*. Res a veure amb *Casa en flames*, no?

Són totalment diferents. Jo soc un guionista que em considero un artesà. Em truquen i em demanen coses, i si em va bé per agenda i ho trobo interessant m’hi apunto. El que pot passar és que faci al mateix temps una comèdia com *Casa en flames* i un thriller psicològic com *La virgen roja*. Em sento molt còmode fent coses diverses.

Dins aquesta diversitat hi tenen un lloc important les sèries. Una d’elles, *Cites*.

Sí, a *Cites* hi he estat tres temporades, a la quarta no perquè estava fent altres coses, però és una sèrie amb un format tan agradable que se’n podrien fer tantes temporades com es volguessin. L’únic que fa falta és voluntat de fer-les.

Una altra sèrie ha estat *Cuerpo en llamas*, més basada en un fet real. És molt diferent la manera de treballar i fer el guió?

És diferent perquè tens un lloc on aferrar-te, però nosaltres no ens vam basar tant en els fets sinó en l’acta judicial. És el mateix de quan et bases en un llibre o una notícia, has de tenir els peus a terra i decidir què t’interessa de la realitat i què vols dramatitzar. És un procés curiós però molt divertit de fer.

Fa poc també s’estrenava la sèrie *Querer*, amb to totalment dramàtic.

Totalment. És una minisèrie de quatre capítols que va sobre una dona que denuncia el seu marit per les violacions que li ha fet durant 30 anys. El tema és seriós i, per tant, la sèrie també ho és. És un drama judicial, i la veritat és que estem molt contents perquè està tenint molt bona rebuda. La gent quan la veu en surt impactada, la sèrie el remou. Això sempre és positiu. És el que et deia abans, nosaltres, els que fem ficció, ni canviarem el món ni tampoc salvarem vides, però sí que podem provocar petits terratrèmols emocionals en els espectadors. És al que podem aspirar i crec que amb *Querer* ho hem aconseguit.

I molt diferent és *Mamen Mayo*.

Té un to absolutament diferent. És un *guilty pleasure* sense el *guilty*, és un petit plaer sense ser culpable de res, només és plaer. Estem molt contents de la rebuda que ha tingut perquè el públic se l’ha fet seva molt ràpid, és una sèrie de vuit capítols de mitja hora que genera molta candidesa i calidesa.

És normal que s’hagin estrenat tantes pel·lícules i sèries gairebé al mateix temps?

Em passa sovint que jo treballi en diferents projectes a la vegada. El que ha sigut excepcional és que s’estrenin tots aquests projectes el mateix any. *La virgen roja* és del 2019; *Casa en flames*, del 2020, *Querer*, del 2022... És a dir, anys diferents d’escriptura però mateix any de llançament. Que hagi coincidit tot també ha implicat que d’alguna forma tothom sigui més conscient que darrere d’aquestes pel·lícules i sèries hi ha la meva persona. Aquesta coincidència ha fet una mica més visible la figura del guionista, que sempre està invisibilitzada. Si s’haguessin estrenat en anys diferents no hauria tingut aquesta repercussió. Que la gent em conegui per la meva feina va bé per continuar alimentant la maquinària.

Ara ja té a punt el guió d’una altra pel·lícula.

Sí, *Mi amiga Eva*, és una comèdia romàntica que hem escrit amb el director Cesc Gay. Però no és una comèdia romàntica com s’entén habitualment. És una comèdia sobre l’amor, o millor dit, sobre la recerca de l’amor.

***Casa en flames* té tots els números de triomfar als Gaudí.**

M’agradaria pensar que sí, però també és veritat que la comèdia i els Premis Gaudí no s’han portat mai gaire bé. Aquests premis acostumen a deixar de banda les comèdies. Espero que no passi, la veritat.

OPINIÓ

Josep Burgaya

DES DE FORA

Reduir la setmana laboral

Reduir la setmana laboral és una aspiració prou lògica en un món en el qual l'augment de la productivitat ho fa possible i si volem repartir el treball disponible, que cada vegada serà menys. La tecnologia i la millora de processos ha fet disminuir, i ho farà més encara, el treball necessari, malgrat les noves funcions i professions que la societat i l'economia aniran requerint. Al món occidental es dona la paradoxa que la taxa negativa de reposició de la població provoca falta de població en edat de treballar alhora que hi ha un atur estructural força elevat. Això té a veure amb la necessitat de cobrir llocs de treball en el segment baix de feina, mal remunerada, que es fa amb mà d'obra procedent de la immigració que, per la seva situació, està disposada a treballar en condicions laborals més precàries. En canvi, hi ha una població jove, sovint ben formada, a qui li costa trobar ocupació. Això és compatible amb la mobilitat cap a altres països buscant millors remuneracions i condicions, com passa per exemple en el sector sanitari. El treball disponible no és una bossa única, sinó que conforma un món complex fet de segments molt diferents i difícilment interconnectats.

Des del 1995 fins ara, la producció a Espanya ha augmentat un 50% i la productivitat ho ha fet a un ritme de l'1,5% anual. Aquesta progressió econòmica no ha anat acompanyada d'un augment proporcional dels salaris i, encara menys, de la disminució de la jornada laboral. En termes de capacitat de compra els salaris estan estancats, mentre que la jornada laboral mitjana es man-

té en les 40 hores setmanals. Només ha millorat el salari mínim a Espanya i de manera força contundent. Ho ha fet els últims anys, amb una revalorització del 40% i sobrepassant els 1.100 euros mensuals. L'estancament salarial global té a veure amb el creixement de sectors com l'hostaleria i el turisme, que, com algunes indústries intensives de mà d'obra, es fonamenten i se sostenen en remuneracions baixes. Espanya té un mercat laboral molt ineficient i tot i els augments, la productivitat espanyola

El mateix Bill Gates de Microsoft reclama anar cap a una setmana laboral de tres dies com a escenari realista

creix a un ritme menor que la dels seus socis comunitaris. Això manifesta un problema estructural que no s'ha acabat d'afrontar.

A Espanya, torna a estar sobre la taula la disminució de les hores de treball, tema que plantegen tant el govern com els sindicats, mentre la patronal i els partits liberal-conservadors es manifesten en contra. La proposta del govern és oficialitzar una modesta reducció de jornada a unes 37,5 hores que en molts sectors ja està establerta, mentre que els sindicats reclamen baixar fins a les 32 hores/setmana. Sembla lògic que la reducció del temps de treball s'ha d'im-

plantar gradualment, però la proposta sindical sembla del tot raonable atenent als temps que vivim i als nivells de productivitat que no faran, amb més incorporació tecnològica, res més que augmentar. Els efectes a mitjà termini seran positius. Repartiment del treball disponible i millora de la conciliació familiar. També augment de la productivitat, ja que les llargues jornades no fan sinó disminuir-ne la intensitat. A escala global, el mateix Bill Gates de Microsoft reclama anar cap a una setmana laboral de tres dies com a escenari realista. Les patronals espanyoles estan responenent a aquesta qüestió de manera simplista tot estimant que això representa només un augment del cost-empresa, ja que vol dir que l'empleat treballarà menys tot mantenint el salari. Plantejat així, el tema és molt reduccionista. Si es replantegen els llocs de treball i s'harmonitzen les condicions el marge de millora de l'eficiència productiva és gran, especialment en la indústria, però també en els serveis. Però això significa sortir d'estratègies de preus baixos que impliquen precarietat, salaris baixos i escasses perspectives de futur com és el cas flagrant del sector turístic. S'oblida sovint, a més, que el mercat laboral ha de servir de mecanisme de reequilibri o de compensació de la tendència a la polarització de rendes que genera la nostra economia. La intervenció regulatòria ha de tenir la funció d'assegurar que el creixement econòmic ho sigui per a tothom i no només un mecanisme per concentrar riquesa i augmentar la desigualtat.

Carles Duarte

Manlio Masu

La Mediterrània té grans intèrprets. Els té en literatura, en música o en cinema. Persones que amb les seves creacions ens en transmeten la llum i el caràcter. Entre aquests noms, quan parlem de pintura, hi hem de destacar l'alguerès Manlio Masu, que ha fet de la Mediterrània el seu propi llenguatge, en obres d'una bellesa, d'una vitalitat i d'una sensualitat tan intenses com serenes, que han esdevingut una celebració de l'existència i un homenatge al paisatge en què s'afirma i es reconeix. Quan som a prop d'un quadre de Manlio Masu, ens sentim més conscients de la nostra pròpia naturalesa, de l'origen i el sentit del que som, del nostre vincle decisiu amb l'art i amb la Mediterrània. Hi ha qui concep l'art des de la provocació i la transgressió. I hi ha qui, com Manlio Masu, fa de l'art una mà que ens acull, ens acompanya i ens convida a un aprofundiment en

la percepció lúcida i en el goig estètic. A la pintura de Manlio Masu hi ha placidesa, assaboriment de l'instant en tota la joia que ens transmet des de la quietud del mar lliscant sota les clapes de núvols que accentuen la fondària dels blaus, abandonant el seu alè de llum damunt la sorra, les barques que hi reposen mentre el vent, ja lluny, empeny veles que es despleguen com si fossin flames blanques, l'encís dels cossos de les banyistes estesos a la platja mentre es deixen abraçar pel gest del Sol... A Manlio Masu hi ha un amor autèntic per la gràcia, per la gentilesa... Hi ha una cerca constant del que és sublim sense èmfasi, del que ens fa estimar existir. No podem explicar l'art a Sardenya i a la Mediterrània en els darrers cinquanta anys sense dedicar un capítol substancial a Manlio Masu. Els seus colors sedosos s'han fet nostres, les seves pinzellades càlides ens esculpeixen la mirada. A la galeria Il Portico de Nuoro se n'ha fet una exposició d'obres recents. Per a Manlio Masu l'art és una de les expressions més elevades de la

nostra dimensió espiritual. La pintura de Manlio Masu forma part a hores d'ara de prestigioses col·leccions institucionals i privades i se n'han fet importants exposicions monogràfiques en sales prestigioses, a més de ser present en mostres col·lectives en què ha participat amb generositat. En aquests ja gairebé noranta anys de vida fecunda, Manlio Masu ha excel·lit com a pintor però també com a mestre. És un referent per als seus alumnes i per als qui el coneixem com a creador artístic i com a home savi que ha transmès coneixements tècnics i la passió per la recerca de la bellesa i l'emoció. Al seu costat ha tingut la seva filla Franca, cantant prodigiosa, veritable virtuosa de la veu, amb un formidable bagatge cultural i una carrera artística admirada pel públic i distingida amb reconeixements destacats a Sardenya, Itàlia i Catalunya. Quan contemplem, també des de Catalunya, un quadre de Manlio Masu ens sentim a casa. Hi retrobem el que més estimem, el que més clarament ens identifica i ens representa.

LLIBRES

NOTES DE LECTURA

Miquel Moreno Gayoso

La fallida de l'estalinisme a Albània

Lea Ypi (Tirana, 1979) és catedràtica de Teoria Política a la London School of Economics. El seu àmbit de treball és, especialment, el de la teoria de la democràcia i els estudis relacionats amb la justícia. Estudià Filosofia a la Universitat Sapienza de Roma (2002) i es doctorà a l'Institut Universitari Europeu de Florència (2008).

Libre es va publicar el 2021 en llengua anglesa. Ha estat traduït a una trentena d'idiomes. Els conflictes bèl·lics actuals m'han induït a capbussar-me en la narració de Lea Ypi, testimoni des de la infantesa del col·lapse del règim estalinista a Albània i l'evolució vers la convulsa transició a la democràcia. Obra escrita amb una prosa àgil i eloqüent no exempta de pinzellades humorístiques.

L'obra està estructurada en dues parts. La primera recorre la seva infantesa, fins al 1990, moment de la caiguda de l'estalinisme. La narració es basteix des de la mirada infantil d'una noia llesta i observadora del món tancat, rígid i opressor, fonamentat en les mentides i el silenci gregari d'una població sotmesa. Des de l'inici Lea percep el dualisme entre la seva percepció i la realitat.

Amb mirada infantil ens explica la història de la seva família. Els seus patiments deguts a la seva *biografia*. Enalteix

la seva àvia Nini, nascuda a Salònica, de classe benestant, personatge central, a qui Lea dedica la seva obra. Amb delicadesa descriu les condicions de màxima austeritat en què vivien els pares, Doli i Zafo, amb formació universitària. A finals de 1990, desapareguda la Unió Soviètica, la regió dels Balcans esdevé un polvorí.

La segona part, fins al 1997, moment de la guerra civil albanesa. Lea tenia 18 anys. Al seu inici, Lea narra el viatge a Salònica, Grècia, amb la seva àvia, que intentava recuperar propietats confiscades. Per primer cop és conscient de l'escassetat de productes alimentaris a Albània i l'austeritat imposada pel règim comunista que condemna els seus pares a la pobresa en perdre

les feines oficials. Empesos per l'atur i la corrupció, milers d'albanesos emigraran cap a Itàlia. Entre ells, la mare i el seu germà. Dolorosa separació familiar. Lea emigrarà a Roma, on culminarà la seva formació intel·lectual. Mai més no tornarà a Albània.

A l'epígraf de l'obra, Lea Ypi reflexiona sobre la tradició del pensament socialista i la transcendència de les experiències personals en la formació dels nostres caràcters i ideologies. Des d'un vessant memorialista, Lea Ypi ens ofereix un commovedor assaig històric de reflexió sociopolítica.

LIBRE. EL DESAFÍO DE CRECER EN EL FIN DE LA HISTORIA

Autor: Lea Ypi

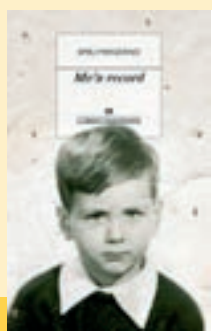
Traducció: Cecilia Ceriani

Editorial: Anagrama

Lloc i any d'edició: Barcelona. 5a edició: març 2024

Pàgines: 328

NOVETATS EDITORIALS

'Me'n record'

Emili Manzano
Ed. Anagrama

Conegut sobretot per la seva faceta de periodista cultural, Emili Manzano ha fet algunes incursions interessants en la literatura. La darrera és aquest llibre, una suma d'estampes de la Mallorca de la seva generació, els nascuts als anys 60. Com han fet altres referents d'aquesta fórmula, cada capítol comença amb la mateixa expressió, "me'n record". I el conjunt en suma 300.

'En primera persona'

Vicenç Pagès Jordà
Ed. Empúries

El pas del temps va fent més evident la dimensió del buit que va deixar Vicenç Pagès Jordà amb la seva mort l'estiu de 2022. Va treballar fins al darrer alè, i va deixar enllestit, a banda de la novel·la *Kennedyana*, aquest recull de narracions curtes, successió del que ja havia publicat l'any 2018. Res en ell no era gratuït, i aquest -ara sí- darrer llibre mostra la seva voluntat d'obrir camins.

'El vaixell d'Iràs i no Tornaràs'

Maria Antònia Oliver / La Magrana

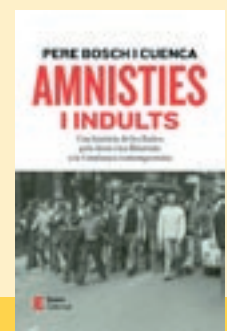
L'obra de Maria Antònia Oliver, que va morir ara fa dos anys, té variats registres. Dels més coneguts, la novel·la negra. Però també la d'aventures, com aquesta. És la història d'un vaixell que surt de Maó amb destí a Barcelona, En Falaguer. El capità s'adona que no avancen, i en això hi tenen alguna cosa a veure tres gegants que estan atrapatats al fons de la Mediterrània.

'Bèsties'

John Carlin / Oriol Malet
Ed. Comanegra

Per què hi ha persones que comencen la seva vida lluitant contra injustícies i opressions, i quan arriben al poder esdevenen una caricatura d'allò que havien combatut? El periodista John Carlin intenta explicar-ho en aquest llibre il·lustrat per Oriol Malet en què utilitza el clàssic recurs de la fàula protagonitzada per animals explicant un cas real: el de Nicaragua i el sandinisme.

'Amnisties i indults'

Pere Bosch
Eumo Ed.

Estem pendents encara de com es va aplicant (o no!) la llei d'amnistia que es va aprovar el maig d'aquest any. L'autor, historiador i director adjunt d'*El Punt Avui*, fa un repàs en aquest llibre de diversos moments històrics en què l'amnistia ha estat important en la història de Catalunya. De Francesc Macià a Lluís M. Xirinacs passant per, en l'actualitat, Carles Puigdemont.

LLENGUA

EL 9 ETS I UTS

357

 CONSORCI PER A LA
NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

Els sufixos diminutius (I)

En els noms els sufixos diminutius ens serveixen per expressar que un ésser animat, un ésser inanimat o qualsevol cosa són de dimensions petites. Recordeu també que els sufixos s'afegeixen al final de l'arrel de la paraula. Un exemple seria *gosset*, que és un 'gos petit'. Tanmateix, aquests sufixos van més enllà i s'afegeixen també als adjectius (*primet*) i a alguns adverbis (*a propet*, *d'horeta*). En aquests darrers casos, pren el valor d'una mica.

Els sufixos diminutius catalans més comuns són clarament *-et/-eta* (*gatet*, *gateta*). D'altres no són tan productius però també els fem servir i han quedat fossilitzats en l'ús: *-ó/-ona* (*elefantó*, *elefantona*); *-ell/-ella* (*jovencell(a)*); *-ic/-ica* (*Joanic* (de Joan), *Joanica* (de Joana) o bé *pobric(a)*); *-ill/-illa* (*esquerdill*); *-im* (*boirim*, *plugim*); *-ol/-ola* (*estanyol*, diminutiu d'*estany*), o també *-oi/-oia* (*petitoi(a)*).

N'hi ha que són més exclusius d'una determinada àrea geogràfica: *-inc* (*esque-llinc*, *foradinc*); amb un ús molt més limitat, els sufixos d'origen italià *-etxo/a*, *-itxo/a* i *-utxo/a*, emprats sobretot en balear amb to despectiu (*al·lotetxo*, *catedraletxa*, *cavallutxo*, *magritxo*); *-iu(a)*, usat sobretot en tortosí i en valencià (*trossiu* ('trosset'), *camiues* ('cametes'), *primiu(a)* ('primet(a)'); *-eu(a)*, usat en balear i residualment en valencià (*catedraleua*), i *-el·lo/a*, usat sobretot en balear i sovint còmicament (*jovenel·lo* ('jovenet')). No podem tampoc descuidar-nos del sufix *-ico/a*, que té força vitalitat en valencià per a la formació de noms de persona afectius: *Pepico*, *Perico*, *Vicentica*.

A part d'indicar que l'ésser o la cosa és menuda, el sufix diminutiu també es pot fer servir per valorar subjectivament. Per exemple, podem demostrar afecte o proximitat positiva si és afectiva ("La *marona* se'ns mor") o negativa si és despectiva ("Aquest *politiquet* ves a saber què farà."). A vegades d'una paraula amb un mateix sufix diminutiu s'obtenen dues paraules amb significat diferent. És el cas de *cotxet*, que no té res a veure amb el *cotxe* quan ens referim a un 'vehicle per portar-hi un infant o més'. Tanmateix, *cotxet* pot prendre un segon valor apreciatiu, irònic en aquest cas, quan diem: "Apa, quin *cotxet* que t'has comprat! No és pas petit, no!".

Us animem a seguir aquesta secció i us convidem a fer-nos arribar consultes i comentaris a través de **vic.ass@cpnl.cat**

Oficines i serveis:
granollers@cpnl.cat
ripolles@cpnl.cat
vic@cpnl.cat

www.cpnl.cat/xarxa/cnlosona/

VIURE A CATALUNYA.
APRENEM CATALÀ
des de l'anglès

LIFE IN CATALONIA.
LEARNING CATALAN
from English

Aprenem català des de l'anglès

Material didàctic del Departament de Cultura per aprendre català adreçat a persones que tenen com a llengua primera l'anglès.

Ho podeu trobar a:

ELNOU.CAT

amb el suport de:

 Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

UNITAT 05: La feina

MÚSICA

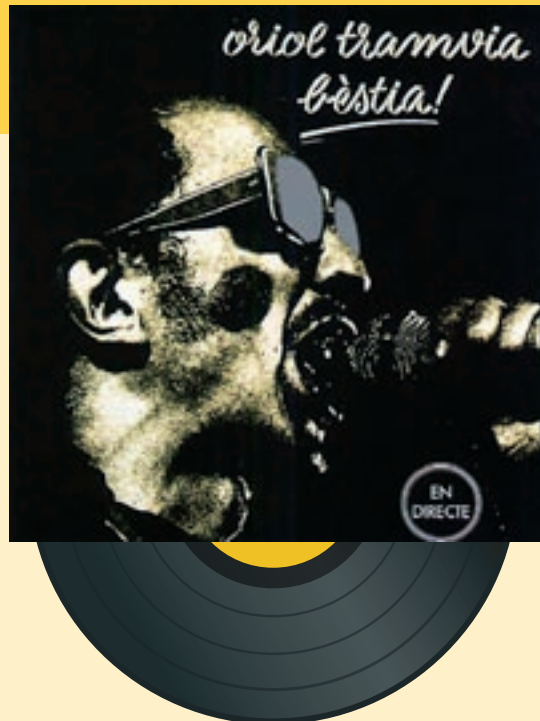
EL CLÀSSIC

Jordi Sunyer

ORIOI TRAMVIA 'Bèstia!'

Zeleste/Edigsa, 1974

Alguns historiadors i algunes enciclopèdies parlen del *Bèstia!* d'Oriol Tramvia com el primer disc de punk publicat a la península Ibèrica i el primer cantat en català. És evident que l'afirmació és exagerada, perquè si posem l'àlbum al costat del que un parell d'anys més tard facturaria Sex Pistols no s'assemblen en res. I el 1974 la paraula *punk* ni tan sols era al diccionari de Tramvia. Però en actitud i altres detalls sí que va ser del tot transgressor. La peça que dona nom al disc comença al crit de "Bakunícese" (en referència a un dels pares de l'anarquisme) i hi deixa anar frases com "qui tingués un misto per tal del món cremar". Quan era al Grup de Folk –allí va començar la seva carrera– ja feia gala de la seva irreverència i davant l'estupefacció dels seus companys en algun bolo fins i tot havia cantat "*cuando yo era pequeño me cagaba en un barranco y ahora que soy mayor me cago en Francis-*

co Franco". Allò era el 1968 i per molt menys d'altres havien acabat a la garjola. Però ell era així. Sense filtres i sense pèls a una llengua on cabien temes com "Bèstia!" al costat de versos de Joan Salvat-Papasseit per fer la cançó "Venedor d'amor". Ah! I el disc es va gravar en directe perquè Tramvia (que en realitat es diu Oriol Pons i Mir) no volia entrar a un estudi. Un personatge curiós però del tot imprescindible.

NOTES

Prohibeixen els concerts a la sala Bóveda de Barcelona

La sala Bóveda, un dels locals més mítics i històrics de la música en viu a Barcelona, s'ha vist obligada a deixar de programar concerts en viu des d'aquest dimarts per culpa d'una ordre administrativa. En un principi l'espai havia de tancar del tot però finalment s'ha aconseguit *salvar* els concerts de tarda i també les sessions de música enllaunada gràcies a la pressió popular i a més de 8.000 signatures de suport. Els bolos importants, però, de moment s'han cancel·lat. Segons els responsables de la sala se n'han tombat 78 "amb el conseqüent impacte econòmic i moral que això suposa". L'Associació de

Sales de Concerts de Catalunya (ASACC), la Federació Catalana de Locals d'Oci Nocturn (FECALON) i el

Gremi de Discoteques de Barcelona s'han posicionat en favor de la sala i també ho han fet així els veïns del local. El més sorprenent de tot plegat, però, és el motiu pel qual la sala deixa de fer bolos: la denúncia d'un únic veí que viu al costat de la Bóveda des de la pandèmia "i que des d'un primer moment ens ha fet la vida impossible". La sala porta més de 30 anys oberta (primer amb el nom de Mephisto i des de fa uns anys la Bóveda) i mai hi havia hagut problemes amb el veïnat. Per acabar-ho d'adobar, resulta que el veí que ha denunciat la situació ara no viu al barri i lloga el pis com a apartament turístic "sense que estigui clar que tingui els permisos per fer-ho". De moment s'ha aconseguit evitar el tancament total de la sala però els concerts, el seu pal de paller, s'han hagut de cancel·lar. Tant de bo ben aviat es pugui revertir la situació.

EL TEST Laia Sellarès

Primer instrument que vas aprendre a tocar. El clarinet. **Primer grup/coral del qual vas formar part.** Vaig cantar a Nàïades Cor de Noies i el primer grup van ser Les Tietes Queques. **Primer concert en directe.** Recordo especialment els concerts amb l'Orquestra Segle XXI. **Primer disc que et vas comprar.** No sé si els vaig comprar jo, però Ara Va de Bo i Xesco Boix. **Quants discos tens aproximadament?** Uns quants... Van i venen. **Salva'n tres (de discos).** *Escapistes*, d'Inspira; *Graceland*, de Paul Simon... **Grups o músics de capçalera.** Giora Feidman, Martin Fröst, Imogen Heap. **Un concert (com a públic) per recordar.** Ben Harper al Cruïlla, fa molts anys.

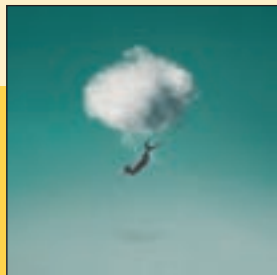
NOVETATS DISCOGRÀFIQUES

Jordi Sunyer

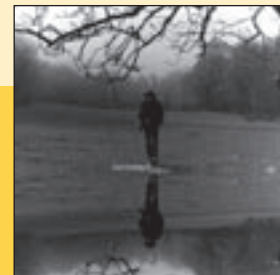
SOPA DE CABRA 'Ànima'

Sidonie, Santi Balmes, Triquell, Beth, Clara Peya, Xarim Aresté, Pol Batlle, Anaïs Vila i l'osonenca Yolanda Sey són els artistes amb qui Sopa de Cabra ha compartit *Ànima*. I és que aquest no és el típic disc de col·laboracions i artistes convidats sinó que les vuit peces s'han creat a dues (o sis) mans entre el tàndem Thió-Quintana i el músic seleccionat. El millor tema és "Temps de sega", on els gironins canten amb la Beth, a qui han fixat de corista per a una gira de presentació que a principis de l'any que ve farà parada a Vic.

BLAUMUT 'Abisme'

El passat mes d'abril els barcelonins Blaumut (reforçats amb el bateria osonenc Toni Pagès des de ja fa unes quantes temporades) van publicar en EP amb cinc temes als quals ara n'hi han afegit cinc més per configurar *Abisme*, el seu sisè llarga durada. Tot i evolucionar, la banda continua mantenint el segell *clàssic* que els caracteritza, amb arranjaments de violí i violoncel a tots els temes. Això els fa inconfusibles enmig d'una selva pop cada vegada més homogènia tímbricament. I és clar, també es nota que hi ha ofici.

CAI GODAYOL 'Reflex'

El panorama musical osonenc és com la bota de Sant Ferriol. Mai para de rajar. I una de les darreres sorpreses és l'estrena de Cai Godayol (el cognom no enganya, és fill d'en Gudi, de Karda Fàstik), que ha debutat amb un disc preciós amb 12 temes de pop on canta i toca excepcionalment el piano. La producció ha anat a càrrec dels vigatans Jordi Casadesús (La Iaia) i Núria Graham, una garantia. És evident que caldrà seguir-li els passos, perquè a jutjar per com de bé ha arrencat tenim Cai per anys. I de talent n'hi sobra.

CINEMA

LA CRÍTICA DE LA SETMANA

Joan Millaret i Valls

'Wicked' de Jon M. Chu

Espectacular retorn musical a Oz

Arriba als cinemes la primera part de l'adaptació cinematogràfica del musical de Broadway *Wicked*, a càrrec del director americà d'origen xinès Jon M. Chu, responsable també d'una altra pel·lícula musical, *En un barri de Nueva York* (2021). La superproducció *Wicked* està produïda per Marc Platt, responsable de films multipremiats com *La La Land* o *La sireneta*, un productor de renom que al costat de David Stone també van produir el superèxit musical *Wicked* al teatre. Inspirat en el best-seller de Gregory Maguire, *Wicked* ha estat adaptada al cinema per l'especialista teatral Winnie Holzman i pel cèlebre compositor Stephen Schwartz, autors de les lletres i cançons del musical original. La pel·lícula ens retorna a la màgia i la fantasia del clàssic cinematogràfic *El màgic d'Oz* (1939) i s'obre amb les celebracions per la derrota de la Bruixa Malvada de l'Oest i l'aclamació de la princesa Glinda (Ariana Grande), la Bruixa bona vencedora.

Aleshores comença un llarg *flashback* que ocuparà tota la pel·lícula i que explica la increïble relació de companyonia entre Glinda i Elphaba (Cynthia Erivo), la noia de color verd que esdevindria finalment la Bruixa Malvada. Ambdues coincideixen al campus de la universitat de màgia i fetilleria de Shiz, on forjaran una estreta amistat. Ens trobem amb Elphaba, posseïdora de poders màgics que no pot controlar, que tan sols anava a Shiz per acompanyar la seva germana invàlida Nessarose (Marissa Bode), i que acaba ingressant a la universitat esdevenint companya d'habitació de Glinda per carambola. Descobrim també com la creguda Galinda acaba transformant-se en Glinda gràcies a la contribució del Doctor Dillamond, una cabra que imparteix docència a Shiz, a qui posa veu

l'actor Peter Dinklage, en un moment en què els animals que tenen la virtut de parlar comencen a ser perseguits.

Una estreta amistat que passa dels recels mutus a una acceptació conjunta des de la diferència. Dos personatges antitètics destinats a entendre's gràcies sobretot que Glinda és capaç de subvertir el rebuig general envers Elphaba. Una entesa que culmina amb l'anhelada visita en el tram final al farsant Mag d'Oz (Jeff Goldblum). Tot i la seva llarga durada, la superproducció *Wicked* és un gran i amè entreteniment que passa de forma agradable i plaent gràcies a uns bonics i atractius números musicals i que, a més, compta amb els treballs esplèndids de les seves dues grans protagonistes, les reines indiscutibles de la festa. El paper de Cynthia Erivo, la cantant guanyadora d'un Emmy o un Grammy, fa un treball fenomenal com a Elphaba, mentre que la cantant Ariana Grande, superestrella guanyadora de diversos Grammy, fa un grandios paper en un rol ben antipàtic de nena *pija* i cursi, de cabellera rossa al vent i sempre associada monocromàticament al color rosa, com una volàtil i superficial nina Barbie. Completen un extens repartiment actors com l'oscaritzada Michelle Yeoh com a Madame Morrible, la directora de la Universitat de Shiz, o Jonathan Bailey com el guapo i despreocupat príncep Fiyero, que aixeca passions per allà on passa.

ELS MILLORS MINUTS DE LA NOSTRA VIDA

Jordi Remolins

Una mala nit per a Savannah

Ara que la neopolítica ha degradat la pornografia sense ni tan sols molestar-se a discernir què és delictiu i què és simplement recreatiu, els aficionats d'aquest gènere ja no tenen necessitat de dissimular quan entren a un videoclub per triar-ne alguna pel·lícula. Sobretot perquè és un miracle trobar-ne cap d'obert, encara, i perquè la gent ja ho fa normalment des de l'anonimat del seu ordinador. Durant els anys vuitanta i noranta era un motiu de felicitat entrar en algun d'aquests establiments que proliferaven per Ripoll, anar-te acostant com aquell qui no vol a la zona prohibida on cada propietari del negoci hi situava el cine X, i trobar-t'hi algun amic fent la seva particular tria. Quan l'acusaves de brut i calent, no tardava a contraatacar, demanant què hi feies tu allà, i tot plegat acabava amb uns riures perversos que no passaven desapercebuts per la resta de clients –alguns dels quals no tinc cap dubte que feien temps esperant que desapareguéssim de la secció porno per anar-hi ells.

Una de les imatges que es repetien en les caràtules dels VHS d'aquella època era la de Shannon Michelle Wilsey, més coneguda com a *Savannah*. El seu aspecte físic, no excessivament alt, però voluptuosament pecaminós i amb una cabellera rossa que li arribava a mitja cintura, va fer fortuna entre les cintes de la productora Vivid, per a la qual havia signat un contracte el 1991. La seva trajectòria va ser relativament curta. Quan tenia

20 anys va introduir-se en el gènere pornogràfic, després d'haver estat coneguda per altres penetracions. De fet, Savannah era considerada com una de les *groupies* de les bandes angelines de heavy flàccid. Vince Neil, dels Mötley Crue, o Slash, dels Guns N'Roses, van ser alguns dels amants que van demostrar tenir millor gust en relacionar-se amb ella que no pas amb la música. Però també va ser companya de l'lit de Jeanna Fine, una exòtica actriu porno amb qui havien compartit escenari. Savannah era coneguda pel seu caràcter dur, per incomplir horaris i contractes a causa de les seves addiccions a l'alcohol i les drogues, i per gastar-se més diners que no

guanyava, tot i haver participat en 132 títols.

La fi prematura de Savannah es va produir quan tot just tenia 23 anys, a Burbank (Califòrnia). En retornar cap a casa després d'una nit de diumenge banyada en licor, va tenir un accident amb el Corvette que conduïa, patint diverses ferides a la cara i el nas que podien posar en risc la seva trajectòria. Com que l'accident va ser prop de casa seva, va acabar-hi d'arribar a peu. Després de trucar al seu representant, va disparar-se un tret al cap, del qual només va sobreviure durant vuit hores. Posteriorment, es va determinar que a més dels vicis, i desenganys amorosos, també patia una forta depressió que la va portar al tràgic desenllaç. Tot plegat no ha impedit que sigui considerada una de les estrelles del porno dels noranta.

Dilluns 11 de juliol de 1994
L'actriu Savannah se suïcida després d'haver patit un accident de cotxe

ECONOMIA

ELS PARQUETS

Joan Carles Arredondo / @joancarredondo

PENSIONS GENEROSES, SALARIS AVARS

El sistema de pensions a l'Estat és més generós que els salaris que paguen empreses i administracions. Aquesta màxima diu poc a favor de la sostenibilitat futura del sistema (i tampoc diu gaire de la generositat dels que paguen els salaris). El creuament de les dades de les agències estadístiques europees situen els salaris mitjans a l'Estat en dotzena posició de la Unió Europea, i un 14% per sota de la mitjana. En pensions, la posició creix fins a la setena, i es paga un 32% més que la mitjana europea. La generositat de les pensions és agraïda, també (per no dir sobretot) electoralment, però els diners són limitats i és raonable plantejar dubtes sobre si en un futur serà possible mantenir les mateixes regles del joc.

No és només l'agència estadística europea (Eurostat) la que remarca la generositat del sistema de pensions espanyol. De fet, després de les reformes que va introduir el govern espanyol, la més significativa de les quals va ser la revalorització anual equivalent a l'índex de preu de consum, va situar l'Estat espanyol en posicions capdavanteres en el que tècnicament es coneix com a *taxa de substitució*. S'entén per taxa de substitució el percentatge que es rep de pensió en comparació amb el salari que es cobrava mentre s'estava treballant. Segons l'OCDE, a l'Estat espanyol és del 80%. Això no implica necessàriament que els pensionistes espanyols siguin uns privilegiats respecte de la resta d'uropeus. En primer lloc, perquè en la majoria de països europeus es cobren salaris més alts i en segon lloc perquè la dada de l'OCDE està influïda pel percentatge de cobertura pública, que a l'Estat és molt elevada perquè hi ha poca participació d'altres possibles fonts d'ingressos, com els plans de pensions col·lectius o individuals.

Actualment, les pensions creixen per damunt dels salaris. Ja va ser així l'any passat, quan els salaris es van incrementar el 5,3%, pal·liant en part la pèrdua de poder adquisitiu derivat del fort creixement de la inflació de l'exercici anterior. Les pensions es van revaloritzar el 8,5%. Això, almenys, és el que indica l'informe sobre Mercat de Treball i Pensions de l'Agència Tributària. Que les pensions creixin més que els salaris és poc beneficiós per a un sistema en

MABELAMBER

el qual les jubilacions es paguen a partir dels sous dels treballadors en actiu. I si bé és cert que els últims retocs que va fer el govern incidien, per una vegada, a incrementar els ingressos en el sistema en comptes de retallar-los (amb l'augment de les cotitzacions dels treballadors en actiu) és previsible que a mitjà i llarg termini sigui incert que l'aportació dels sous en vigor arribi a cobrir el cost total de les pensions.

És bastant comú que les anàlisis assenyalin que el problema d'una escala salarial per la part mitjana baixa de la Unió Europea a l'Estat espanyol prové de la baixa productivitat en termes de valor afegit. Aquesta és una part de l'explicació. A l'Estat espanyol s'està produint actualment un creixement destacable de persones amb feina. Però, en bona part, són en llocs de treball de qualificació baixa i en sectors amb valors afegits limitats. Quan s'assenyala aquest problema, el turisme és el primer exemple que ve al cap. Efectivament, el turisme representa actualment aproximadament un 13% del PIB i és

responsable de més d'un terç del creixement global de l'economia espanyola en els últims mesos. Però, més enllà del turisme estan passant altres coses en el sector serveis. Estan creixent branques com els serveis empresarials, les telecomunicacions i la informàtica o la consultoria i serveis financers. A l'Estat està emergint una força laboral amb qualificació alta que propicia l'existència d'activitat de serveis avançats. Però, de nou, els salaris que s'estan oferint en aquests sectors són més baixos que els dels països de l'entorn. Aquesta és la base del fort creixement del pes de les exportacions des de l'Estat d'aquestes activitats.

Aquesta és, també, la base d'un problema afegit, que també té opcions d'incidir en el sistema de pensions. Si els treballadors d'aquests sectors, tot i ser personal altament qualificat i que aporta prou coneixements perquè les seves empreses siguin competitives internacionalment, veuen que els seus salaris són baixos és fàcil que busquin altres alternatives laborals, fins i tot fora de l'Estat. Seria positiu que les empreses amb serveis amb valor afegit busquessin altres vies per ser competitives que pagar salaris més baixos que els països de l'entorn. Per la seva pròpia supervivència, en primer lloc, però també per al bé col·lectiu que suposaria disposar d'una base de salaris més elevats que permetin pagar les pensions actuals i les futures.

Les bones xifres d'ocupació actuals són un motiu d'optimisme, però no hi ha res que n'asseguri la continuïtat. Tampoc no hi ha garanties que hi hagi increments salarials immediats i futurs que tinguin capacitat per assegurar l'actual estructura del sistema de pensions. Aquest seria un primer pas per alleujar el problema, però ni tan sols l'increment del salari mínim interprofessional ha estat un impuls suficient. Amb aquesta perspectiva, acabarà sent aconsellable una nova mirada al sistema en la qual es puguin veure reflectits tots els punts de vista. Però en el cas de les pensions, els governs mantenen un joc de la patata calenta permanentment: pocs retocs i creuar els dits perquè el problema li esclati al proper govern: hi ha massa vots en joc. El sistema de pensions, en canvi, demana més valentia que tacticisme.

INDICADORS

Menys producció industrial

L'índex de producció industrial va baixar el 0,7% al setembre respecte al mateix mes de l'any passat, segons dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya. Aquest descens es produeix especialment en els béns d'equip, que baixen el 6,5%. La reducció encara és més intensa si s'exclouen els ingressos de l'energia, que va créixer el 8,9% al setembre. Els béns de consum es mantenen estables.

Recuperació al ciment

El consum de ciment a Catalunya mostra una mínima tendència alcista. Al mes d'octubre es va incrementar el 7,1% respecte a l'any passat, segons informa la patronal Ciment Català a partir de dades del Ministeri d'Indústria. Tot i l'augment de l'últim mes, el consum baixa el 2,7% en termes interanuals. L'augment d'octubre prové particularment de les exportacions, que creixen el 86,9%

EL SO DE CAMINAR

Toni Juclà / sodecaminar@gmail.com

Una pedra a la sabata

Per què sempre se'ns posa una pedreta a la sabata quan fem camí?

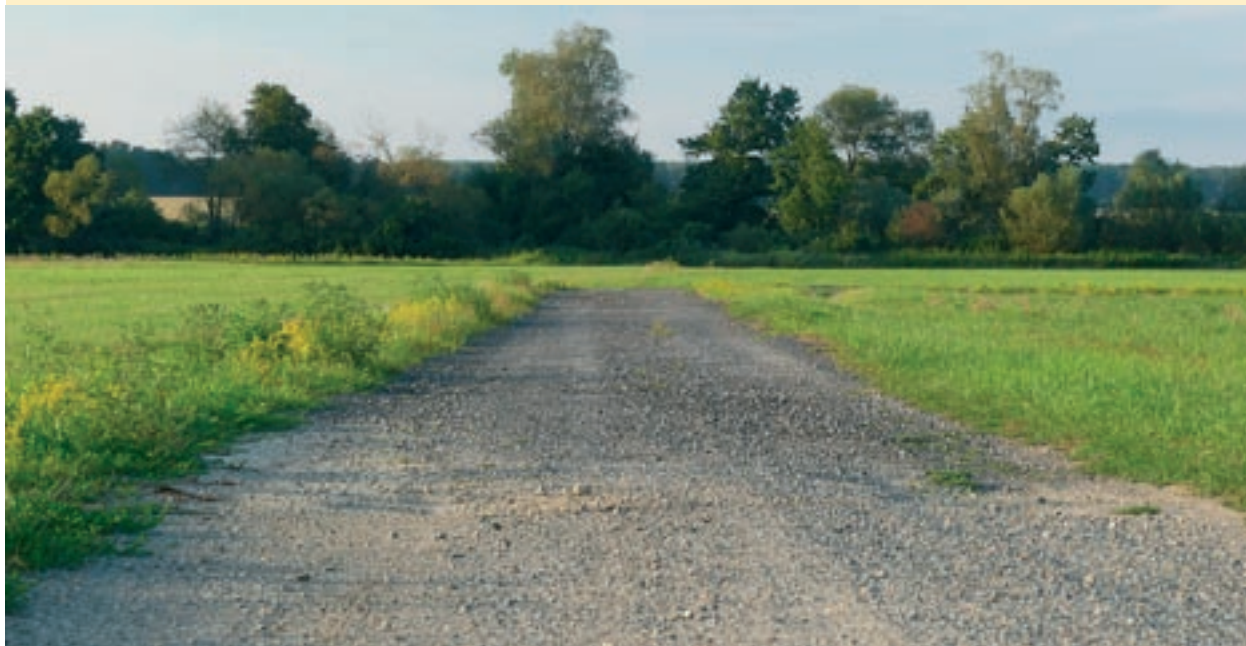
Doncs perquè una vegada hi havia una pedreta pionera que somiava viatjar pel món, però tenia poques oportunitats, no era fàcil amb les seves característiques de falta de mobilitat poder aconseguir la seva fita. Es va fixar en els elements que l'envoltaven. Tenia l'aigua que sí que la podia moure, però era tanta la seva força que deixaria de ser una pedreta i es transformaria en sorra pel desgast. Va pensar en les plantes, però com ella aquestes no es movien. Hi havia els animals, però no era gens fàcil enganxar-s'hi si no anaven molls i enfangats. Llavors va observar els humans que passaven pel seu costat amb coses als peus, unes sandàlies, que era un lloc fantàstic per pujar i fer ruta. És així o no, estimat lector, com comença la tradició de trobar-te una pedra de sobte dins la sabata.

Podríem eliminar totes les pedres del camí? Seria possible cultivar la terra sense cap pedra?

Hem demostrat al llarg de la història que res és impossible, tot i que si ens mirem la terra tal com ens la presenta la natura és molt difícil per dir impossible no trobar-ne una en cada cop d'aixada, perquè sota la terra sempre hi ha la roca mare que la sustenta. Hauríem de limitar molt bé l'espai on volem fer la intervenció, tenir clar quina capacitat de treball podem executar, com més gran més necessitat de maquinària i, per tant, més consum d'energia per eliminar totes les pedres. Llavors l'hauríem de portar al camí, per evitar que els mateixos moviments de terra no n'hi portin de noves. Una feina cansada per a un resultat no sé si del tot avantatjós.

Potser molt millor tenir el plantejament d'acceptar les pedres com a elements comuns i convenients per a un bon funcionament. És a dir, si fem un hort i trobem pedres i ens dificulten, per exemple, el cultiu de pastanagues, doncs les collim i les guardem en una pila, i quan arribi el fred o mentre esperem la collita les utilitzarem per fer una paret seca per delimitar l'espai, per assentar un marge i, fins i tot, per establir un habitatge per a petits animalons beneficiosos per prevenir possibles plagues.

Si és el cas de tenir una pedreta a la sabata, mentre caminem, ens traurem la molèstia. És *a priori* la millor opció i la forma d'evitar possibles danys. Però també podem deixar-la una estona per sentir-la en cada passa, notar aquell punt, la lleu punxada a la planta del peu que ens manté presents en l'acció, ens deixa, per un instant, si és que l'acceptem, tranquils de pensaments. Amb l'atenció plena a la molèstia de tenir una pedra a la sabata podem arribar a harmonitzar el fet de caminar, sense que ens alteri el passat i el que ha de venir, que moltes vegades ens desgasten el moment present. En definitiva, només falta acceptar que ens acompanyarà en el viatge per deixar-la en un altre lloc on pugui descobrir noves meravelles.

HORÒSCOP

Roser Bona

Del 29-11-2024 al 05-12-2024

ÀRIES (Del 21 de març al 20 d'abril)

Estructures un viatge pròxim. Mires la vida amb una visió diferent, una mica més optimista. Tens bona relació amb algú de la família política i feu una activitat plegats.

TAURE (Del 21 d'abril al 20 de maig)

Amb Mercuri retrògrad per la Casa VIII podries penedir-te d'alguna cosa, però ara no saps com arreglar-ho. Recobres el teu interès en alguna pràctica esportiva lleugera.

BESSONS (Del 21 de maig al 21 de juny)

Sol, Lluna i Mercuri, que està retrògrad, transiten la teva Casa VII. Amb tot això pots recuperar el tracte amb algú del teu passat, especialment si és una antiga parella.

CRANC (Del 22 de juny al 21 de juliol)

Amb la Lluna Nova a Casa VI es preveuen novetats al sector laboral. També pot ser bon moment per començar a cuidar-te més amb una millor dieta i una mica d'exercici.

LLEÓ (Del 22 de juliol al 23 d'agost)

Plutó transita per la teva Casa VII i inclina a viure canvis al sector relacional. Si tens parella, és possible que la relació hagi de viure una adaptació per millorar.

VERGE (Del 24 d'agost al 23 de setembre)

Xerrada pendent amb una persona femenina d'edat avançada. Et plantejes un canvi de residència i vas mirant com està el mercat. Pots retrobar-te amb un amic d'infantesa.

BALANÇA (Del 24 de setembre al 23 d'octubre)

Ja estàs pensant en com organitzar les festes de Nadal i comences a preparar la casa. Dies de possibles gestions administratives que et poden fer anar una mica de bòlit.

ESCORPÍ (Del 24 d'octubre al 22 de novembre)

Passes per l'entitat bancària per demanar un crèdit o una hipoteca. Si vius un moment difícil, et reafirmes en els teus valors i creences per poder tirar endavant.

SAGITARI (Del 23 de novembre al 21 de desembre)

Amb Mercuri retrògrad al teu signe podries sentir-te una mica bloquejat o veure que les coses no es mouen com voldries. A mitjan desembre tot agafarà un altre caire.

CAPRICORN (Del 22 de desembre al 20 de gener)

Contenció verbal que et convé des del punt de vista estratègic. Plutó a Casa II posa èmfasi en els canvis relatius al sector econòmic on hauràs de fer reestructuracions.

AQUARI (Del 21 de gener al 19 de febrer)

Amb Plutó ja transitant pel teu signe vius un temps de canvis externs o bé sents la necessitat de fer-los tu mateix. En qualsevol cas, deixes enrere el que ja no funciona.

PEIXOS (Del 20 de febrer al 20 de març)

Entres en una etapa més mística i t'interesses per alguna nova filosofia o creença. Si la teva feina no va d'acord amb els teus nous valors, faràs els canvis oportuns.

PASSATEMPS

MOTS ENCREUATS _ Pau Vidal

HORIZONTALS: 1. Ben avinguts, complementaris, potser perquè se senten com... entesos per dins? / 2. Deixi anar una bufa. Ai, senyor, que gentilmente ajudeu! / 3. Al cap de poc. És bon amic dels gitanos, el vell padrí de bateig. Extrems del Nottingham / 4. Centre de producció de siamesos. Marsupial opositor al Fòrum / 5. Assenyat, segurament per haver xerrat. Grega en bicicleta / 6. Esgoten tot recurs. Desastre humanitari que ja ens ve de l'antiga Grècia / 7. Corda per fer camí de Mequinensa a Moncada. Manufacturer procedent d'orient / 8. Compassió per la pedra d'en Miquel Àngel. Poeta que al Penedès ja fóra al pantà / 9. No gaire fidelitat. Competeixen com senyors de l'emperador Justinia. Pilar prim / 10. Teixit d'aspecte greixós. Sol·licito per escrit que els Tonis siguin correctes / 11. Quart de gram. Empordanès costaner, de Sant Antoni. Matí al digital / 12. En cas d'ejaculació espera el millor. Contaré les mil-i-una / 13. Darrera fase de la mitosi, quan abaixen el teló. Dos desendreçats.

VERTICALS: 1. Proveïdors de sabaters, músics i xinesos. Instrument de vent que sona per fagocitosi / 2. Arbre de plom. Tan avorrit com un glop d'aigua. Versió Especial / 3. Omplir el kleenex de sentit. Es vergonyós, però molts el tenim com un sisè sentit / 4. De lluny fa que prenguis un gaig per un apatxe. Licor que els mallorquins es prenen per tot / 5. Casc fet de mel. Ventet suau de terra. Símbol de la lluita anti càries / 6. Dona davant de la Pedrera i darrera d'una Nikkon. Avantpassada vigatana a la Campània / 7. Es repeteix a l'experiment.

Desanimats per culpa de l'interruptor. Si tu te'n vas, ell nero / 8. I aquestes són iguals, però sense cantarella. Abans era temut per la ferotgia i ara per l'olor / 9. Algunes gallegues s'han quedat baixes. Explicar breument què has de posar aquí / 10. Al cor de cada. Xisclen tant quan els salen que quasi els surten semitons. Posen límits a l'aviació / 11. No és propietari d'una finca però de l'herència sí. Hora de ploure / 12. Més que una suma, perquè surt suprema. Dogmes filosòfics.

SUDOKUS

Ompliu la quadrícula de 9x9 caselles dividides en subquadrícules de 3x3 amb les xifres de l'1 al 9. No s'ha de repetir cap xifra en una mateixa fila, columna o subquadrícula.

Dificultat: alta

		5	2		7		6	
	6							
3			8					
	7	6	9			2		
1		2		7		6		8
		3			2	1	7	
					8			8
							3	
9		7		6	5			

Dificultat: mitjana

1			5			2		
	5			9		4		6
	4		3				8	
			8					9
		5		7		6		
2					5			
	2				9		1	
9		3		5			6	
		1			2			4

QUADRE NUMÈRIC

	+		-		8
+		+		+	
7	+		+		14
-		-		+	
	+	5	-	2	11
2		10		7	

SOPA DE LLETRES

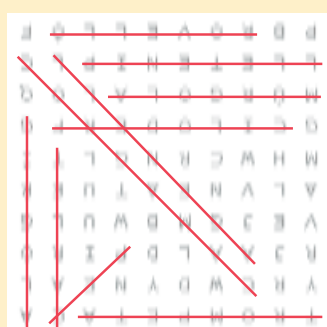
T	R	O	M	P	E	T	A	C	A
Y	R	C	W	D	Y	N	E	A	L
R	J	A	A	L	D	P	I	R	O
V	E	J	G	M	B	W	U	L	G
A	L	V	N	E	A	T	U	E	R
M	H	W	C	R	N	G	I	T	T
G	C	I	L	O	D	E	R	F	G
M	U	R	G	O	L	A	L	O	Q
L	L	E	T	E	N	I	P	L	C
P	B	R	O	V	E	L	L	O	F

Trobeu aquestes paraules a la sopa de lletres. Poden anar en qualsevol direcció. Les paraules poden compartir lletres a mesura que es creuen.

- Camagroc
- Carlet
- Cep
- Fredolic
- Gírgola
- Llenega
- Múrgola
- Pinetell
- Rovelló
- Trompeta

SOLUCIONS

	7	10	2
11	2	5	8
	+	-	-
14	1	6	7
	+	+	+
8	4	9	3

2	9	8	7	3	6	5	1	4
5	1	7	4	2	9	8	3	6
6	3	4	1	5	8	7	2	9
9	4	3	6	8	2	1	7	5
1	5	2	3	7	4	6	9	8
8	7	6	9	1	5	2	4	3
3	2	9	8	6	1	4	5	7
7	6	1	5	4	3	9	8	2
4	8	5	2	9	7	3	6	1

6	8	1	7	3	2	9	5	4
9	7	3	4	5	1	8	6	2
5	2	4	6	8	9	3	1	7
2	3	6	9	1	5	7	4	8
8	9	5	2	7	4	6	3	1
4	1	7	8	6	3	5	2	9
7	4	9	3	2	6	1	8	5
3	5	2	1	9	8	4	7	6
1	6	8	5	4	7	2	9	3

1	C	O	M	P	E	N	E	T	R	A	T	S
2	A	M	O	L	L	I	A	I	D	E	U	
3	P	A	M	P	A	R	E	C	O	M	P	A
4	S	I	A	M	O	N	O	S	S	U	M	
5	E	N	R	A	V	A	T	E	T	A		
6	R	S	I	R	A	G	E	D	I	A		
7	S	I	R	G	A	V	A	T	S	E	R	A
8	P	I	E	T	A	T	F	O	X			
9	F	I	D	J	U	S	T	I	N	I		
10	A	D	I	P	O	S	I	N	S	T	O	
11	G	A	L	O	N	G	I	N	G	I	A	M
12	O	V	L	L	A	R	R	A	R	E		
13	T	E	L	O	F	A	S	E	D	O	S	

Dificultat: alta

Dificultat: mitjana

#2024

CONSULTA
PROGRAMACIÓ

FIRA *de* NADAL *a* RIPOLL

5, 6, 7 i 8 DESEMBRE

Organitza:

Col·labora:

